

IZZIVI UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA FRIZERSTVA PRI POUČEVANJU NA DALJAVO

*Challenges Faced by Teacher of Practical Training in
Hairdressing during Distance Teaching*

UVOD

V novo šolsko leto smo vstopili zaznamovani z epidemijo, ki je marca nepričakovano in korenito spremenila šolanje otrok in pristope k poučevanju. Iz varnega šolskega okolja, kjer je bil osebni stik nekaj običajnega, smo se "preselili" pred zaslone. Otroci so se morali tako rekoč čez noč privaditi in prilagoditi na pouk na daljavo. Skoraj vse, kar je bilo prej dovoljeno, se je z epidemijo postavilo na glavo. V nekaj dneh so se stanovanja spremenila v učilnice, igralnice, prostore za športno vadbo, starši so postali nadomestni učitelji. Sama sem doživljala določeno mero nezaupanja v učiteljevo delo, saj se je – po mojih izkušnjah sodeč – v minulih letih povečalo poseganje staršev v pouk (načrtovanje, preverjanje, ocenjevanje itd.). Vse prevečkrat se je zgodilo, da so navodila za izvedbo pouka na daljavo starši in otroci najprej izvedeli iz medijev in ne od vodstev šol, kar bi bilo nujno potrebno. Slednje se je vsaj malo popravilo v novem šolskem letu.

ZAČETEK NOVEGA ŠOLSKEGA LETA

Tudi na Srednji frizerski šoli v Ljubljani smo se soočili z vsemi izzivi in se hitro odzvali na epidemijo ter se bolj ali manj učinkovito spoprijeli z novimi načini poučevanja na daljavo. Pri pripravi na novo šolsko leto, ko do zadnjih dni nismo vedeli, kako bo potekal pouk, smo morali pri načrtovanju upoštevati tudi vse spremembe, ki jih je prinesla epidemija. Upoštevali smo priporočila in navodila MIZŠ in Zavoda RS za šolstvo. Otroke je pomladno obdobje zelo zaznamovalo in v novo šolsko leto so stopili s številnimi vprašanji in osebnimi tiskami. Čeprav živimo v obdobju, ko se tehnologija tako rekoč dnevno spreminja, se je pokazalo, da računalnik, tablice, dostop do interneta, tiskalnik in vsa preostala oprema za pouk na daljavo niso nekaj samoumevnega in dosegljivega za vse otroke. Mladostnikom, ki nimajo ustreznih pogojev, se dela težko popravljiva škoda, potisnjeni so na rob in imajo občutek, da so manjvredni, da niso enakovredni preostalih. Vse to se ne da popraviti čez noč.

Raziskave so pokazale, da je poraslo število anksioznosti, povečalo se je število depresivnih motenj in paničnih napadov, da ne govorimo o skokovitem porastu porabe antidepresivov.

Kljub vsemu pa so problemi na svetu zato, da se zaradi njih ne prepiramo. Da v zvezi z njimi ne obupamo. Da za njih

ne dolžimo druge. Niti da se zaradi njih smilimo sami sebi. Vedno obstajajo rešitve.

Dijaki vstopajo v svet, kjer je virus generator večine novic. Hkrati pa so v procesu odrasčanja in iskanju lastne identitete. Kar naenkrat je vse prepovedano. Skoraj vse, kar je bilo še včeraj dovoljeno. Tukaj pa moramo nastopiti starši in učitelji ter mladostnikom na njim razumen način predstaviti, da bo tudi to obdobje minilo. Ne smejo se rokovati, objemati, kar naenkrat ni več druženja, prepovedani so vsi obiski, ni koncertov, kinopredstav, s simpatijo se lahko vidijo samo prek zaslonov. Če je bila pred epidemijo čezmerna uporaba računalnikov, tablic in telefonov nezaželen, je zdaj kar naenkrat vse dovoljeno. Posledice se kažejo na znanju in gibalnem področju. Če bo vse skupaj trajalo predolgo, se bo to poznalo tudi na zdravju, ko bodo ti mladostniki odrasli. Kljub vsemu ni primerno, da jih že zdaj označimo za izgubljeno korona generacijo.

Živimo v času, ko moramo poskrbeti zase in za druge. Bolj kot z novicami in negativnim pogledom na dani položaj se moramo ukvarjati z mislijo, kako ohranjati optimizem in v razmerah, ki so se z drugim valom še zaostriale, prevzeti, odgovornost in se ne prepustiti malodušju. Številne teorije zarote in dvom celo v stroko ne naredijo nič dobrega.

ZA IZVEDBO PRAKTIČNEGA POUKA POTREBUJEMO USTREZNE POGOJE

Pouk praktičnega pouka je dinamičen in drugačen od drugih predmetov. Za izvedbo pouka potrebujemo profesionalno opremljeno učilnico z vsemi pripadajočimi orodji, materiali in pripomočki. Dijaki potrebujejo modele, na katerih se učijo in pridobivajo veščin. Le-te potem uporabijo na praktičnem usposabljanju pri delodajalcih in nato kot samostojni frizerji. Vse naštetu smo morali zdaj učitelji praktičnega pouka načrtovati tako, da je pouk izvedljiv tudi v praksi – na daljavo, z upoštevanjem vseh omejitev (dijaki se šolajo od doma, vsi nimajo svoje sobe, računalnika, ustrezne opreme in niso večji IKT). Tu spet nastopi učitelj, ki se mora odzvati pedagoško modro in na eni strani upoštevati učni načrt, priporočila za poučevanje na daljavo, priporočila NIJZ-ja, specifično predmeta, na drugi strani pa se zavedati pogojev, s katerimi se soočajo dijaki.

Tudi pri pouku na daljavo je treba upoštevati vse faze učenja: načrtovanje in podajanje snovi, utrjevanje in

ponavljanje, spremljava, preverjanje, in če bo potrebno, tudi ocenjevanje posameznih izdelkov. Da zagotovimo uspešnost pouka, moramo učitelji praktičnega pouka delovati individualno. Izpeljava videokonferenc v Teamsu in pouka prek Zooma, spletnih učilnic ali drugega medija je praktično neizvedljiva, ker dijaki v sočasno ne morejo zagotoviti ustreznih pogojev za delo (primeren prostor, materiali,

pripomočki, model itd.). Največji izziv predstavljajo modeli dijakov. Zato dijaki dobijo pisna navodila, videografa, ki pa ne morejo nadomestiti neposredne interakcije z učiteljem, ki jih pri pouku vodi, spremlja, popravlja in spodbuja. Povratna informacija dijakom pri poučevanju na daljavo mora biti zato kakovostna, dijaki morajo imeti možnost konzultacij.

► PREGLEDNICA 1. Spomladanske izkušnje iz prvega obdobja poučevanja na daljavo – reševanje izzivov v novem šolskem letu

IZZIVI V SPOMLADANSKEM DELU	KAKO RAVNATI OB IZZIVIH
Preveč spletnih orodij, s katerimi smo sodelovali z dijaki.	Na nivoju šole v jesenskem delu vsi učitelji uporabljamo Teams, usklajenost učiteljev istega predmeta.
Slaba usposobljenost dijakov za uporabo IKT.	Dijake s slabšim znanjem smo dodatno usposobili za uporabo računalnika, po potrebi vzpostavimo osebni stik.
Dijaki niso imeli ustreznih tehničnih pogojev (računalnik, tiskalnik, internetna povezava itd.).	Razrednik in učitelj stopi v stik z dijaki in najde ustrezno rešitev namesto tiskanja delovnih listov zasnuje elektronsko izpolnjevanje delovnih listov in oddajo opravljenih nalog po e-pošti in aplikaciji Teams.
Izvedba postopkov ličenja, striženja, barvanja, izvajanje manikire na daljavo.	Z dijaki, ki nimajo ustreznih pogojev, predelamo minimalne standarde; naloge, ki jih ni mogoče izvesti na daljavo, prihranimo za delo v šoli.
Dijaki so potrebovali dodatno strokovno pomoč.	Pravočasna vzpostavitev sodelovanja med učiteljem praktičnega pouka, svetovalno službo in dijakom. Dijake se usmeri k usvajanju minimalnih standardov znanj.
Manj motivirani dijaki.	V šoli je z manj motiviranimi dijaki lažje, saj je stik neposreden; na daljavo moramo vložiti več truda, da dijake motiviramo za opravljanje nalog.
Ocenjevanje.	V celoti prilagojeno situaciji, manj ocen, nižji standardi znanja, od dijakov ne zahtevamo dodatnega nakupa orodja ter profesionalnih materialov in pripomočkov.

NAČRTOVANJE POUKA IN IZZIVI ZARADI EPIDEMIJE COVID 19

V obdobju poučevanja na daljavo imamo priložnost, da smo še posebej srčni, sočutni, empatični, ustvarjalni in si dovolimo nekaj tistega, česar si zaradi omejitev v šoli ne moremo.

► PREGLEDNICA 2. Na podlagi izkušenj spomladanskega dela sem vseh fazah poučevanja upoštevala nekatera priporočila za učitelja in tudi slogan »Manj je več, več je lahko hitro preveč«.

STRUKTURA DELA	Z bolj strukturiranim delom se izognemo dodatnemu stresu. Učencem pomagajmo delo strukturirati tako, da je čas, namenjen šoli, čim bolj organiziran in ne poteka prek celega dneva. Usmeritev jim lahko damo že mi, in sicer tako da jim informacije pošiljamo pravočasno in v skladu z dogovori ter ob upoštevanju vseh drugih obremenitev in obveznosti.
SODELOVANJE	Sodelovanje s sodelavci, pomoč drug drugemu, izmenjevanje dobrih praks, deljenje informacij. Ni nenavadno, če nečesa ne znamo, ne razumemo; učitelj in dijaki se vseskozi prilagajajo situacijam. Pomembno je poenoteno poučevanje vseh učiteljev praktičnega pouka.
IZBIRA NALOG OZ. DEJAVNOSTI	Za dijake izbirajmo relevantne, zanimive, smiselne naloge, dejavnosti in izzive v skladu z učnim načrtom in realno izvedljive pri poučevanju na daljavo. V situacijah, ko dijak zaradi neustreznih pogojev dela ne more izpolniti naloge, poiščemo nadomestno nalogo (ker dijak nima svojih materialov in pripomočkov).
MOŽNOSTI DIJAKOV	Zaradi neenakih možnosti med dijaki načrtujemo pouk tako, da bodo zastavljeni cilj lahko realizirali tudi tisti z najslabšimi pogoji in zmožnostmi – v nasprotnem primeru se bodo razlike le še povečale. Učitelj pouk individualizira in ga približa vsem dijakom. Dijaki morajo imeti dodatno možnost (neenaki pogoji pouka na daljavo).
DIJAKI Z UČNIMI PRIMANJKLJAJI	Naloge naj bodo prilagojene dijakom, ki že v šoli potrebujejo več individualne pomoči, potrebne so dodatne usmeritve pri delu. Dijakom, ki so tega zmožni, pa omogočimo zahtevnejše izzive.
KATERE CILJE IN VSEBINE IZBRATI	Zahtevnejše vsebine prihranimo za čas, ko se bodo dijaki vrnili v šole. V nasprotnem primeru bodo ob vrnitvi v šolo razlike med dijaki prevelike. Večini starši ne morejo pomagati pri učenju.

STIK Z DIJAKI	Vzpostaviti moramo stik z vsemi dijaki. Dijaki naj imajo občutek, da so slišani. Upoštevajmo tudi njihovo mnenje, vnaprej naj bodo seznanjeni, kako, kdaj in kam morajo oddati svoje naloge in kako bodo pridobili povratne informacije – povratne informacije morajo biti kakovostne že med procesom kot tudi ob koncu procesa (o končnem izdelku). Po potrebi organiziramo krajša videokonferenčna srečanja s posamezniki ali manjšo skupino dijakov za izmenjavo izkušenj in dodatnega motiviranja.
SPROSTITVENE DEJAVNOSTI	Dijake usmerjajmo tudi k vsebinam, ki niso neposredno povezane s šolsko snovjo, a zmanjšujejo stres in frustracije (sproščanje, primerne knjige, poslušanje sproščujoče glasbe, spodbujanje gibanja na svežem zraku itd.). Ker je negativnih informacij, ki se širijo naokrog, preveč, vsaj mi poskrbimo, da smo pozitivni in dijake spodbujamo, motiviramo, pohvalimo. Šolanje od doma naj ne postane še en vir neobvladljivega stresa, saj so dijaki doma skupaj s starši, ki imajo dovolj lastnih skrbi (kako bo z delom, kako s plačo, kako s krediti, koliko časa bo še vse skupaj trajalo itd.).
POGOJI ZA DELO	Upoštevajmo, da so pogoji za delo doma povsem drugačni kot v šoli. Tudi tisti dijaki, ki imajo doma optimalne pogoje za delo, porabijo več časa, kot bi ga potrebovali v šoli. Marsikateri dijak občuti skrbi svojih staršev, tudi če jih ne delijo z njimi, zato bodimo vsaj mi obzirni, prisluhnimo jim, pogovarjajmo se z njimi. Naredite to, kar lahko, kar je v vaši moči. Kot učitelji iščimo znanje in ne neznanje, spodbujajmo, usmerjajmo, ne poudarjajmo napak in kaj so dijaki naredili narobe – svetujemo jim in usmerjajmo jih kako lahko naredijo bolje itd. Pomembno je, da učitelji sodelujemo z razredniki oz. razredniki med seboj, da je vključena svetovalna služba in po potrebi tudi psiholog. Dijakom ponudimo tudi drugo možnost, če občutijo stisko in kako od obveznosti ne opravijo v točno določenem roku. Razlogov za to je lahko veliko: slaba internetna povezava, dijaki nimajo tiskalnikov, dijaki doma nimajo urejenega učnega okolja – svoje sobe, dijaki morajo pomagati drugim družinskim članom itd.

SKLEP

Iz vsega zapisanega lahko ugotovimo, da je pouk praktičnega pouka na daljavo le približek pouka v sodobno opremljeni učilnici. Učitelj je postavljen pred velik izziv, kako v povsem spremenjenih pogojih dela izvajati pouk, ki bo prilagojen vsem posebnostim pouka na daljavo. Dijaki imajo različne pogoje dela (nimajo svoje sobe, računalnika, slabe internetne povezave, nimajo ustreznih materialov in pripomočkov, modelov itd.), razlike so velike, osebne stiske dijakov iz socialno šibkejših okolij niso majhne. Učitelj mora biti stalno pripravljen iskati individualne pristope, s katerimi rešuje izzive pri poučevanju na daljavo. Z dijaki, ki nimajo tehničnih pogojev, mora skupaj z razrednikom poiskati rešitev, kako realizirati vsaj minimalne vsebine za praktični pouk na daljavo. Pri dijakih z učno pomočjo je potrebno sodelovanje učitelja, razrednika, svetovalne službe in staršev. Mladostnik mora začutiti, da je pomemben, da se zanimamo zanj in prisluhnemo stiskam. Povratne informacije, ki jih dijaki, ko pouk poteka v učilnici, dobijo v

neposredni interakciji oz. pogovoru z učiteljem praktičnega pouka, moramo nadomestiti s kakovostnimi informacijami prek spletnih orodij (Teams). Preverjanje in ocenjevanje znanja predstavljata za učitelja svojevrsten izziv. Učitelj, ki je zgradil zaupanje že v šoli, bo imel vsekakor manjše težave tudi med poučevanjem na daljavo. Preden dijaka ocenimo, pa je nujno, da si faze učnega procesa sledijo kot v šoli (podajanje snovi, utrjevanje, ponavljanje, odpravljanje pomanjkljivosti, preverjanje znanja in na koncu ocenjevanje). Povratne informacije morajo biti stalne, kakovostne, pravočasne v vseh fazah poučevanja.

Epidemija je prinesla tudi veliko priložnost za razmislek, kakšna naj bo šola prihodnosti. Samo od nas je odvisno, da ne čakamo na boljše čase in stopimo iz območja ugodja ter ugotovimo, kaj od tega, kar preizkušamo in vključujemo v pouk v času korone, lahko uporabimo tudi v prihodnje. Če smo v času pandemije prišli do spoznanja, da je pomembno srce, čut do sočloveka in ljubezen, potem kriza ni prinesla samo slabega.

VIRI IN LITERATURA

Musek Lešnik, K. (2020). Človeku prijazno izobraževanje na daljavo v času koronavirusa. Dostopno na: <https://www.abced.si/post/%C4%8Dloveku-prijazno-izobra%C5%BEvanje-na-daljavo-v-%C4%8Dasu-koronavirusa?fbclid=IwAR1Tzq46TneOZuy-N1VQh9Giumwyxq10v8ZDZBczl-gqzCWB4wM9N-WfWLo>.

Izvajanje izobraževanja na daljavo v izrednih razmerah. Zavod Republike Slovenije za šolstvo (2020). Dostopno na: https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/2020-03-27-navodila-za-ravnatelje_ss_26032020.pdf.